

Migrace a Československo

Z historie migrace v ČSR v letech 1918-1989

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Migrace a Československo

Struktura přednášky

- *Národnostní vývoj a migrační politika v meziválečném Československu*
- *Změny národnostní struktury a migrace v letech 1938-1948*
- *Migrační politika komunistického Československa*

Národnostní charakteristika meziválečné ČSR

Češi a Slováci byli pojímáni jako jeden národ.

Při sčítání lidu v roce 1921 se k československé národnosti hlásilo 65,5 % obyvatelstva, k německé národnosti 23,4 %, k maďarské 5,7 %, k rusínské, ruské a ukrajinské 3,4 %, k židovské 1,3 % a k polské 0,6 %.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. POMĚRY NÁRODNOSTNÍ.

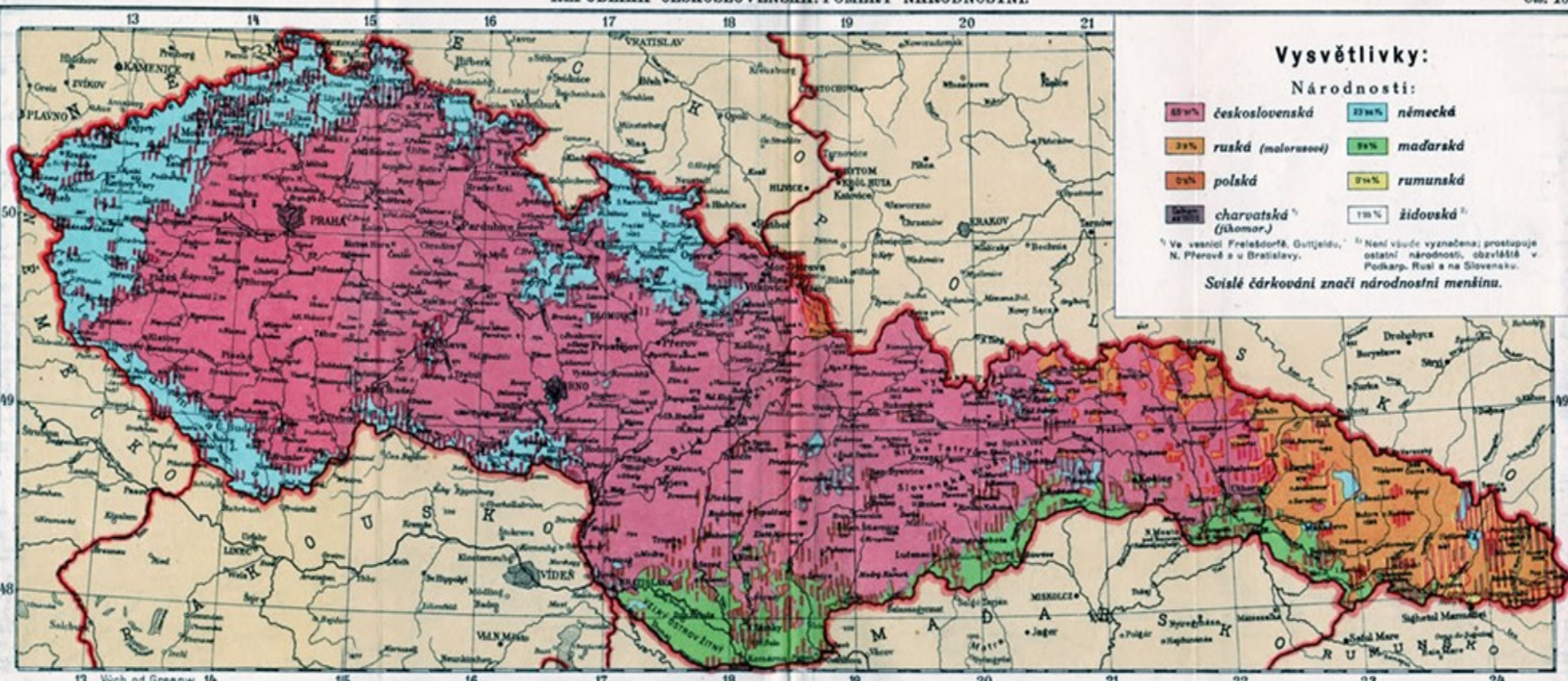
Vysvětlivky:

Národnosti:

68%	československá	23%	německá
3%	ruská (malorusosé)	9%	maďarská
2%	polská	2%	rumunská
2%	čarvatská ¹⁾ (jshomor.)	1%	židovská ²⁾

¹⁾ Ve vesnici Prelešdorf, Guttjezd. ²⁾ Nejsí v ústí vyznačena; prostupuje ostatní národnosti, obzvláště v Podkarp. Rusi a na Slovensku.

Sošlé čárkování značí národnostní menšinu.

Měřítko 1:3,000,000

Vojenský zeměpisný ústav v Praze

Migrace a první republika

(1918-1938)

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Převažovalo vystěhovalectví

- Mezi roky 1918-1938 ze země emigrovalo 230 000 československých občanů – jejich motivace byla primárně ekonomická a směřovali především na Západ.
- Do Československa ve stejném období přišlo 142 000 imigrantů – mezi nimi mnoho uprchlíků ze Sovětského svazu, Německa a Rakouska

Azylová politika meziválečného Československa

- Meziválečné Československo bylo považováno za **významný azylový stát**.
- Pro uprchlíky před nacismem bylo dostupné díky své blízkosti, dlouhé společné hranici a jejímu obtížnému střežení, bezvízovému styku mezi ČSR a Německem a také díky běžnému užívání německého jazyka.
- Navzdory různým vstřícným krokům nebylo „právo azylu“ legislativně upraveno
- Československo mělo být pouze **tranzitní zemí**, což potvrzoval i zákaz zaměstnávání uprchlíků

Vztah k uprchlíkům v ČSR ve 30. letech

- Československo poskytovalo azyl převážně příslušníkům politických a kulturních elit německých antifašistů.
- Ve vztahu k uprchlíkům se střetávaly liberální i restriktivní tendence. Omezující přístup se prosadil po přijetí Mnichovské dohody v roce 1938.

Změny v letech 1939-1948

(holocaust, odsun
Němců)

- V důsledku genocidy židovského obyvatelstva v českých zemích a poválečného vysídlení sudetských Němců ztratilo Československo **po II. světové válce svůj mnohonárodnostní charakter**
- Nucená migrace po II. světové válce vyvolala další přesuny obyvatelstva do pohraničních oblastí.
- Země byla budována jako národní stát Čechů a Slováků

Celý svět nyní uznal naše právo vybudovati z nové republiky stát Čechů a Slováků a zbaviti se Němců a Maďarů. Může nám tedy někdo upírat právo zbaviti se starých a prokázaných nepřátel našeho národa jen proto, že jsou určitého náboženského vyznání? Naši židé měli od r. 1933 — ne-li už dříve — dostatek příležitosti k tomu, aby revidovali svůj zásadní národnostní postoj a aby se naučili česky nebo slovensky.

Migrace po nástupu komunistického režimu

Emigrace směřovala do západních zemí a **měla převážně nelegální ráz.**

V období let 1948-1989 se z Československa vystěhovalo podle nejvyšších odhadů až 550 000 osob

Otevřenost vůči imigrantům a uprchlíkům byla limitována novým politickým zřízením a s ním související mezinárodní orientací.

Azyl v komunistickém Československu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

V letech 1949-1951 země přijala více než 12 000 Řeků a Makedonců, kteří přišli v důsledku občanské války v Řecku.

Děti byly umístěny v dětských domovech.

Postavení řeckých ani jiných emigrantů nebylo po celá 50. léta legislativně zakotveno. Až ústava z roku 1960 vymezovala instituci politického azylu.

Řecká akce a veřejnost.

Ve všech místech, kde jsou řecké děti jeví se z české strany nepochopení pro tuto akci. Jest vytykáno zejména ošacení řeckých dětí a jejich zvýšené přídělky. Rozhovorem s místními činiteli i funkcionáři KSČ nabyl jsem dojmu, že ani oni nejsou o akci řádně informováni a podléhají často místnímu veřejnému mínění. Bylo by proto třeba, aby ústředí KSČ upozornilo všechny okresní a místní organizace v těch místech, kde jsou řecké děti na význam akce a jejich povinnosti vůči dětem řeckých soudruhů.

B. Kotal

V Praze dne 11. prosince 1948.

Pracovní imigrace v komunistickém Československu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Byla podřízena státní kontrole a **omezovala se pouze na další socialistické státy.**
- Dočasná pracovní migrace měla řešit nedostatek pracovních sil v průmyslu zvláště v pohraničních oblastech.
- Byly uzavřeny mezinárodní dohody s Polskem, s Vietnamem, Kubou, Mongolskem a dalšími.
- **Nejpočetnějšími skupinami zahraničních pracovníků byli Poláci a Vietnamci.**

Shrnutí

- Za I. republiky převažovalo vystěhovalectví
- Československo se ve 30. letech stalo **nejvýznamnější azylovou zemí ve střední Evropě**
- Po II. světové válce se země začala měnit na národnostně homogenní stát
- V období let 1948-1989 stále převažovala emigrace
- Instituci politického azylu definovala ústava z roku 1960. **Pracovní migrace byla založena na mezinárodních dohodách s dalšími socialistickými státy**